

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

NVO un DI: starp izaicinājumiem un iespējām

Inga Šķestere

Biedrība «Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi»

Rīgā, 2018.gada 27.novembrī

1

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Deinstitucionalizācija – tiesību dzīvot sabiedrībā īstenošana nevis labdarība

- ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, 19.pants
- Pāreja no medicīniskā modeļa uz cilvēktiesību modeli
- Valsts atbildība par pilnīgu DI procesa īstenošanu

2

3

Vai patiesi deinstitutionalizācija...?

- DI procesam ir jābūt ar skaidru redzējumu nākotnei: tiek īstenotas ikviena cilvēka ar funkcionāliem traucējumiem tiesības dzīvot sabiedrībā, neskatoties uz funkcionālo traucējumu veidu un smaguma pakāpi.

DI process ir fragmentēts, netiek plānota procesa pilnīga īstenošana.
DI tiek uzskatīts par divvirzienu procesu.

4

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Sociālie pakalpojumi kā viens no DI procesa īstenošanas instrumentiem

- Sociālie pakalpojumi kā efektīvs instruments, ja tie ir uz personu centrēti un personu individuālām vajadzībām atbilstoši.

Pašvaldībās izteikts izpratnes trūkums par pakalpojumu saturu. Nepietiekams un nesistemātisks atbalsts pakalpojumu veidotājiem, lai nodrošinātu izpratni par pakalpojumu saturu. Risks: institucionālā kultūra var tikt pārnesta uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem.

5

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Cilvēks kā ieguvējs DI procesā...

- Ir pieļaujamas tikai tādas darbības, kas uzlabo cilvēka ar funkcionāliem traucējumiem dzīves kvalitāti.

Cilvēku pārvietošana no vienas institūcijas uz citu, institūciju ar lielu skaitu klientu pastāvēšana: institucionālās veicināšana un cilvēku dzīves kvalitātes pasliktināšana.

6

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Iesaistīto pušu pozitīva attieksme...

- Cilvēkiem, kuri atgriežas sabiedrībā no institucionālās vides ir nepieciešams pietiekami ilgs pārejas posms, kurā cilvēkam tiek sniegts individuālām vajadzībām atbilstošs atbalsts, lai sagatavotos dzīvei sabiedrībā

Institucionālā vidē ir vērojama iekšēja pretestība pret DI procesu. Vienlaikus tieši institūciju darbiniekiem ir dots uzdevums gatavot cilvēkus, lai atgrieztos dzīvei sabiedrībā

7

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Attieksme un atbildība!

Dzīvo biznes 1
Dzīvo jūras 1
Mācības 5
Smeļi 1
Pasažieru biznes 1
Santehnikas pakalpojums 2
Jaukas 2
Dabaszinātnis 1
Zābaku zīmums 1
Diploms 1
Kārtības 1 Sieviete 1
Kārtoti 1

8

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

DI nav privilēģija...

- Cilvēkiem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem jāpievērš īpaša uzmanība, lai viņi netiktu aizmirsti. Pakalpojumi jāveido tā, lai cilvēki ar ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem varētu īstenot savas tiesības dzīvot sabiedrībā.

Cilvēki ar smagiem attīstības traucējumiem joprojām tiek uzskatīti par institucionalizācijas mērķa grupu.

9

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Uz cilvēku un ģimeni centrēts process...?

- Vajadzību izvērtēšanai ir liela nozīme. Tai jābūt kvalitatīvai, profesionālai. Cilvēkiem solītais ir jāīsteno dzīvē!
- Pakalpojuma kvalitāte ir tieši saistīta ar kopprodukta veidošanu.

Ir izvērtētas vajadzības, bet vienlaikus ir ieplānots pakalpojumu deficīts.

Pašvaldības plāno attīstīt pakalpojumus atbilstoši savam redzējumam, nepietiekami ņemot vērā pakalpojumu saņēmēju redzējumu. Trūkst izpratnes par kopprodukta veidošanu sociālajā jomā.

10

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

DI – pēctecīgs process!

- Procesam ir jābūt ar pēctecību dažādos vecuma posmos, sākot no agrīnas bērnības vai brīža, kad cilvēkam tiek noteikti garīga rakstura traucējumi.

Kamēr process netiks sākts pēc būtības ar bērniem, nebūs iespējams sasniegt kvalitatīvu rezultātu ar pieaugušām personām.

Ir jāizveido sistēma, kura reāli darbojas un kuras mērķis ir veicināt cilvēka neatkarīgas dzīves sabiedrībā spējas.

11

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Izaicinājums un iespēja

12

Latvijas Kustība
par neatkarīgu dzīvi

Paldies par uzmanību!

Kontaktinformācija:

inga.skestere@lkndz.lv ; www.lkndz.lv